

Amsterdam Institute for Social Science Research (AISSR)

Covid-Uncovered

**Een visuele etnografie over de impact van
maatregelen op sociaal kwetsbare groepen**

Voorlopige resultaten

Danny de Vries, Ronja Jansz, Lianne Cremers,
Wouter Massink
Afdeling Anthropologie, UvA
Programma Health, Care & The Body

ZonMW congres “Van pandemie
naar pandemisch paraat”, 16-9-
2024, sessie Zet de Burger
Centraal.

Sociale kwetsbaarheid

COVID-19 maatregelen een grote impact hadden op sociaal kwetsbare mensen, zoals ouderen, mensen met een beperking en dak- en thuislozen.

Sociale kwetsbaarheid verwijst naar een maatschappelijk-historische context waardoor sommige mensen sociale worstelingen, uitval of uitsluiting ervaren.

Kennisplatform www.coronatijden.nl

Doel Covid-Uncovered

1. Hoe werd kwetsbaarheid tijdens de COVID-19 pandemie ge(her)definieert en beïnvloed door de maatregelen?
2. Welke effecten van de COVID-19 maatregelen zijn nu nog steeds aanwezig op persoonlijk en programmatisch vlak?
3. Welke geleerde lessen zijn er, en wat is er nodig om geleerde lessen te vertalen naar de praktijk?

Methode

- Kennismaking + professioneel gefilmde diepte-interviews (+/- 45 min) met kwetsbare mensen, hun sociale netwerk en (in/formele) zorgverleners (daklozen 5, LVB 6, ouderen 7)
- Analyse interview transcripts Atlas.ti (coding scheme plus emergent themes)
- Productie van drie documentaire videos (+/- 14 minuten elk)
- Input voor dialoog sessies met Ben Sajat Centrum en MEE Amstel en Zaan + Massive Open Online Course (MOOC)
- Verdere disseminatie via www.coronatijden.nl
- Wetenschappelijk artikel

Hoe werd kwetsbaarheid tijdens de COVID-19 pandemie ge(her)definieert en beïnvloed door de maatregelen?

- Erg veel eenzaamheid en angst, gebrek aan zingeving
- Veel onduidelijkheid rondom de maatregelen ervaren
- Besef dat anderen je vatbaar en kwetsbaar maken
 - Multiple problematiek tegelijk, bovenop corona
- Jezelf als kwetsbaar gaan zien, en moeilijk om dat onder ogen te zien – stigma van een beperking
- Maatschappelijk beeld kwetsbaarheid ouderen vergroot
 - Bewustzijn kwetsbaarheid maatschappij vergroot

Welke effecten van de COVID-19 maatregelen zijn nu nog steeds aanwezig, op persoonlijk en programmatisch vlak?

- “Corona was opeens weg”
- “Merk niets meer van de maatregelen”
- “Maatregelen lijken achteraf pas vreemd”

Welke effecten van de COVID-19 maatregelen zijn nu nog steeds aanwezig, op persoonlijk en programmatisch vlak?

Programmatisch

- Capaciteitsprobleem opvang daklozen gebleven -- Wegvallen van support/opvang daklozen - Minder conflict door verlaagde capaciteit opvang daklozen
 - Vertrouwen overheid afgenomen
- Bewustzijn dat mantelzorg normaal was en zou moeten zijn - Minder vergoedingen voor mantelzorg.
- Blijvend personeelstekort - Meer mensen die in de zorg zijn komen werken vanuit andere sectoren
 - Minder programma's sinds corona (niet teruggekomen)

Welke effecten van de COVID-19 maatregelen zijn nu nog steeds aanwezig, op persoonlijk en programmatisch vlak?

Persoonlijk, sociale interacties

- “Toch fysiek wat afstandelijker geworden” -- Mensen blijven er wel beetje bang voor omdat ze ouder zijn – “Handen wassen doen we nu iets meer” –
Meer in elleboog niezen – Minder handen schudden –
- Sneller thuisblijven wanneer ziek - Thuiswerken is een norm geworden
 - Contact is digitaler geworden - Meer inclusiviteit door online vergadermogelijkheden - Meer efficiënter contact door digitalisering -
Minder F2F outreach / meer online
 - Verlies sociale relaties post-corona niet meer opgebouwd

Welke geleerde lessen zijn er, en wat is er nodig om geleerde lessen te vertalen naar de praktijk?

- Flexibiliteit nodig voor (professionals) om sociaal kwetsbaren te ondersteunen – Meer oog nodig voor sociale kwetsbaarheid -- Actievere houding/ondersteuning beleid volgende keer -- Eerst neveneffecten maatregelen in kaart brengen
- Belang duidelijke communicatie aangepast aan laaggeletterden –Inzetten visuele middelen voor communicatie -- Laagdrempelig taalgebruik (Jip en Janneke/ B1) -- Meer tijd nemen voor uitleg maatregelen/preventie/covid – Belang goede communicatie en afspraken met partner/huisgenoten -- Eerlijk zeggen wat ze niet weten

Welke geleerde lessen zijn er, en wat is er nodig om geleerde lessen te vertalen naar de praktijk?

- Belang van mantelzorg -- Betere bescherming professionals in verpleeghuizen -- Investeer in meer personeel
- Aandacht besteden aan eenzaamheid voorkomen -- Isolatie niet toelaten voor naasten -- Essentieel sociaal contact onderhouden samen met professionals
- Regelmaat in maatregelen -- Belang van ritme / routine -- Niet zomaar dagprogrammas sluiten -- Meer opvang is nodig -- Support bij reïntegratie/langdurige opvang van belang (daklozen)
- Ondersteun mensen met het gebruik van digitale middelen & administratie – Organisaties kunnen hier veel betekenen.

Voorlopige conclusions

- Sociaal kwetsbare mensen hebben het erg zwaar gehad tijdens corona.
- De maatregelen hebben nog steeds impact op deze groepen. Mensen zijn voorzichtiger geworden in hun sociale interacties. Er wordt meer gebruik gemaakt van digitale communicatie.
- Onder thuis- en daklozen is die situatie verslechterd sinds corona. Tegelijkertijd lijkt het maatschappelijke bewustzijn van kwetsbaarheid onder ouderen en laaggeletterde / mensen met lage sociale vaardigheden te zijn toegenomen. Toch zijn sommige programma's niet terug gekomen..

Amsterdam Institute for Social Science Research (AISSR)

**De drie video's zijn binnenkort te vinden
op www.coronatijden.nl.**

Vragen?

Contact informatie: info@coronatijden.nl